

a legszebb koronájú törzsekben. Sok, virággal túlterhelt fának koronáját láttam már kettéhasadva, letörve lógni a csonka törzsön.

A hasznos rovarok közül a méhek jelentőségét kívánom befejezésül megemlíteni. Akácosságaink ugyanis, különösen a Somogyi homokháthoz tartozó területen, virágzás idején tele vannak ezekkel a kis munkásokkal, melyek rövid két hét alatt a környék méhészeinek és azokon keresztül a népgazdaságnak csak ennek a négy erdészetnek a területén évenként becslésem szerint több mint 500 q aranysárga akácmézet gyűjtenek, aminek értéke több mint egymillió forint. De ha figyelembe vesszük azt is, hogy a virágok beporzásával jobb magtermést biztosítanak részünkre a kijelölt magtermőállományokon, ez az érték és a méhek jelentősége sokkal nagyobb.

Talajvizsgálati eredmények gyakorlati hasznosítása

J Á R Ó Z O L T Á N, ERTI tudományos munkatárs

Az erdészeti gyakorlat a helyes gazdálkodás érdekében mind nagyobb mértékben veszi igénybe a termőhelyvizsgálatokat és ezen belül a talajvizsgálatokat. A termőhely adatokra támaszkodó megismerése és hasznosítása, mint minden, a fejlődés útján jutott mai állapotáig. Kezdetben az erdőműveléssel kapcsolatos tudományos kutatás bizonyító alapja volt, majd a tervezésben, erdőrendezésben nyert létjogosultságot, ma pedig nagobbmértetű erdőtelepítések már nem képzelhetők el termőhely-, illetve talajvizsgálatok nélkül. Utalok itt a zöldövezeti fásításokra, vagy a kiskunhalasi nagy homokfásításra. A szélsőséges termőhelyen működő erdőgazdaságok pedig már kisebb telepítéseiknek, felújításaiknak tervezésében is igénybe veszik az OMMI talajvizsgálatait.

Az előbb vázolt gyors fejlődés teszi szükségessé, hogy foglalkozzunk a laboratóriumi talajvizsgálatokkal és a belőlük kiolvasható következtetésekkel. Mielőtt a részletekre térnénk, hangsúlyoznom kell, hogy *a talaj a termőhely egyik tényezője, amely legtöbbször döntő, de nem egyedüli. Értékeléseinkben rajta kívül vegyük figyelembe a táji, domborzati, vízellátási, makro- és mikroklíma-adottságokat.* Ezek nélkül a laboratóriumi vizsgálati eredmények erdőgazdálkodási vonatkozásban értéktelen adatok.

Ma az erdőgazdaságok nagyobbarányú telepítés, állományátalakítás előtt és a csemetekertekben vizsgálatnak talajt. A szelvénygödör helyének kiválasztásával és a helyszíni vizsgálatokkal nem foglalkozom. Fontosságuk nem vitatható és az esetek nagyobb részében a megfelelő helyen kiásott talajszelvény lelkiismeretes helyszíni felvétele alapján szakvéleményt lehet mondani. Egyes talajhibák jelenléte, a vízgazdálkodás megítélésének bizonytalansága, rejtett talajhibák valószínűsége, tápanyagállapot meghatározása, talajjavítás vagy más különleges kívánalmak azonban szükségessé teszik a talajok laboratóriumi vizsgálatát.

Feltételezve a helyszíni felvételek során a rétegek helyes elválasztását, ne hanyagoljuk el a megfelelő mintavételt. Leghelyesebb a teljes termőréteg minden elkülönülő rétegéből egy-két kg mintát venni, lehetőleg a talajvízig, illetve az egységes alapközetig. Ha csupán egy réteg hibájának minőségére és mértékére vagyunk kíváncsiak, akkor elegendő a mintavétel csak a hibás rétegből. Tápanyagtartalom meghatározásához átlagmintát vegyünk, ecélből, különösen csemetekertekben, ne vonjunk össze nagyobb területet. A talajjavítás is a szokottnál sűrűbb talajmintavételt kíván. Irányadó mindig a talaj közelítőleg egyforma volta legyen.

A laboratóriumban elvégezhető elemzések igen sokrétűek. A kívánalmak szerint magunk határozzuk meg, hogy milyen adatokat kérünk. Ne bízzuk ezt a talajlaboratóriumokra, mert ezek legnagyobbbrészt mezőgazdasági beállítottságúak és az erdészeti követelményeket kevéssé ismerik. Ha erdősítés előtt meg akarjuk állapítani a talaj vízgazdálkodását, az esetleges talajhibák minőségét és mértékét, akkor elegendő az ún. *alapvizsgálatok* (vizes pH, $\text{CaCO}_3\%$, savanyú talajokból helyette az y_1 humuszszázalék, $\text{hy}^0\%$, Arany-féle kötöttségi szám, 5^h-ás kapilláris vízemelés) elvégzetése. Szikes talajoknál ehhez járul az összes só és szódára számított fenolftalein lúgosság százalék megállapítása. Talajjavításhoz mindig mondjuk meg, milyen mélységig és milyen célú javítást kívánunk. Már itt kiemelem, hogy savanyú talajaink javításánál csak 6,6—7,0 pH-ig tompítsuk a kémhatást, tekintettel az erdei fák igényeire. Tápanyagmeghatározásra az üzem számára legfeljebb a csemetekertekben kerülhet sor. Ne csak a feltalaj, hanem a felső 40—80 cm-es rétegek tápanyagtartalmát vizsgáltsuk meg, mert csemetéink kb. ilyen vastag talajt hasznosítanak. A vizsgálat megrendelésébe írjuk meg, milyen tápanyagok meghatározását és milyen módszerrel kívánjuk. Az adatok így is csak relatív összehasonlításra lesznek alkalmasak. Ma még csemetekerti vonatkozásban sem rendelkezünk olyan határértékekkel, amelyek segítségével eldönthetjük: a talaj elegendő tápanyagot tartalmaz-e, vagy tápanyaghiánnyal kell számolnunk az ilyen vagy olyan csemete nevelése esetén. A különleges vizsgálatok közül a gyakorlat a talaj kicserélhető bázisaira lehet kíváncsi, pl. a magnéziumszikes gyanújú talajoknál, de a nátriumszikesség mértékét is legjobban a báziscserevizsgálat segítségével lehet megítélni.

Ismeretes, hogy a talajtulajdonságok egymással kölcsönhatásban vannak, ami természetesen a vizsgálati adatokban is érvényesül. Nézzük, hogy a laboratóriumtól kért vizsgálatok a talaj milyen fizikai és kémiai tulajdonságait és milyen mértékben jellemzik. Az alapvizsgálatok általános tájékozódásul szolgálnak, egymást kiegészítik, az esetleges műhibák felismerését teszik lehetővé.

A vizes pH, meghatározott mennyiségű talaj- és desztillált víz szuszpenziójának kémhatását, hidrogénion koncentrációját mutatja. Értéke a kolloidkomplexum uralkodó kationjától függ. Erdőtalajainkban a hidrogén játszik legnagyobb szerepet és így a kémhatás savanyú. Általában a fás növényzet optimális fejlődése a savanyú talajokban várható, természetesen a szélsőségesen nagyon savanyú (4,5 pH alatt) már leromlást jelent. A hidrogén helyett a kalcium lép előtérbe, a kémhatás semleges vagy gyengén lúgos. Ilyen a mezőgazdasági növényzet talaja, de ez nem jelenti, hogy az erdőtenyészet számára nem megfelelő, példák erre a Dunaártér, vagy a Duna—Tisza közti homok erdői. A lúgos és nagyon lúgos, szikes talajokban a nátrium jut túlsúlyba, bár például a savanyú szikéseknek csak a mélyebb rétegeiben emelkedik a kémhatás 8,5 pH fölé. A fás nö-

vényzet kerüli a lúgos talajokat, de a lágyszárúak fejlődése is gyenge, sőt bizonyos határon túl (9,5—10,5 pH felett) a növénytenyészet is megszűnik.

A mész, kalciumkarbonát (CaCO_3) jelenléte előnyös a talajban, mert a kolloidkomplexum kalciumtelítettsége a kedvező szerkezet egyik alapja és ennek legbiztosabb utánpótlása a kalciumkarbonátból történik. Nagyobb mennyisége már hátrányos, mert a kiszáradásra hajlamosságot növeli. Homoktalajokban 15% felett már határozottan vízgazdálkodást rontó; agyagoknál még ilyen mennyiség előnyös, de 60—70% már itt is hibának számít. Egyes fizikai talajféleségekre határértéket ma még nem tudunk adni, más tényezők nagy befolyásoló hatása miatt. Figyelembe kell venni a CaCO_3 eloszlást, mert pl. 4% mész egyenletesen elosztva jó hatást fejt ki, azonban mészkonkréció, vagy inaktív csigaházak formájában előnyt nem jelent.

A savanyú talajokban nincs CaCO_3 , helyette a hidrolitos aciditást (y_1) határozzák meg. A talaj hidrogénionjainak egy részét mennyiségileg jellemzi. A talajjavításban a mészmennyiség kiszámításának alapja, mindig figyelembe véve a fizikai talajféleséget az Arany-féle kötöttség szerint. A nagyon savanyú talajokat a kalciumacetát helyett káliumkloridban rázzák és az így nyert érték a kicserélődési aciditás, amiben már a káros szabad alumínium és vas mennyisége is szerepel. A hidrolitos aciditás megszüntetése az erdészeti gyakorlatban általában nem szükséges, de a kicserélődési aciditást ajánlatos megszüntetni, különösen a csemetekertekben. Ezzel nemcsak a talaj vízgazdálkodása válik kedvezőbbé, hanem a savanyú és semleges műtrágyák is alkalmazhatók lesznek.

A humusz a talaj szerves, kolloidális, igen aktív anyaga. A víz- és tápanyaggazdálkodás igen jelentős mértékben függ a mennyiségétől és a minőségétől. A laza talajokat kötöttebbé teszi, a kötötteket lazítja. A mennyiségi hatása a fizikai talajféleségektől függ, a homokban 2% már jelentős, míg az agyagtalajokban ugyanez elenyésző. Határozassuk meg minden humuszos réteg humusztartalmát és az eltemetett humuszos színteket mindig vegyük figyelembe. Különösen csemetekertjeinkben igyekezzünk a humuszos szint vastagságát növelni és a feltalaj humusztartalmát komposzt, zöldtrágya, istállótrágya segítségével homoktalajokban 3%-on, vályogtalajokban 5%-on tartani, vagy erre emelni. Agyagtalajokra csemetekertet lehetőleg ne telepítsünk.

A higroszkópos nedvesség ($hy\%$) a talajkolloidok által a levegőből megkötött víz mennyisége száraz talajsúlyra vonatkoztatva. Tekintettel arra, hogy értéke a szabad levegő páratartalmától függően változna, a laboratóriumban állandóan relatív páratartalmú zárt térben, kénsav vagy kristályos kalciumklorid felett határozzák meg. A higroszkópos víz mennyisége a talajkolloidok mennyiségétől függ, de a kolloidok bázisállapota is befolyásolja. Egyik legjobb vízgazdálkodást jellemző érték, mert a vízgazdálkodás a talajkolloidok függvénye, bár maga a higroszkópos víz oly erővel kötődik a talajrészecskékhez, hogy a növény azt hasznosítani nem tudja. Ismerete különben a homoktalajok elbírálásánál jelent nagy segítséget, amelyeknél az Arany-féle kötöttségi szám és az 5^h -ás kapilláris vízemelés nem ad elég jellemző értéket. Pl. az egészen durva homokrétegre, mint talajhibára a kicsi 0,05—0,15%-os hy mutat rá, amikor belőle kötöttségi számot meghatározni nem lehet és vízemelése nincs, vagy agyagra mutatóan alacsony, éppen a homok durvasága miatt.

Az Arany-féle kötöttségi szám egyszerűen megállapítható vízgazdál-

kodási jellemző. Elsősorban az agyagtartalomtól függ, ezért homoknál nem alkalmazható. A meghatározásnál kapott szám tulajdonképpen nem kötöttséget, azaz ellenállást jelent, hanem vízmegkötést. A humusztartalomtól, kivéve a nagyobb százalékokat, meglehetősen független. Az iszap- és lösztalajokon a valóságnál nagyobb, agyagnak megfelelő értéket ad, ezért mindig a $hy\%$ és 5^h kapilláris vízemelés figyelembevételével kell felhasználni. Az agyagkolloidok bázisállapota is befolyásolja, de a gyakorlatban az ebből származó eltéréseket figyelmen kívül lehet hagyni.

Kapilláris vízemelés. Laboratóriumokban elsősorban az 5, esetleg 20 órás emelést határozzák meg. Nagysága a talaj mechanikai összetételétől függ, főleg az agyagtartalom befolyásolja, ezért ez is a vízgazdálkodás jellemzője. A homoktalajoknak a 2 órás vízemelése *Botvay Károly dr.* vizsgálata szerint az 5^h -nál jellemzőbb, ezért kérjük ennek a meghatározását is. A durva homok értékelésére nem alkalmas. A kolloidok nátriumtelítettsége, a szikesség nagyon határozottan befolyásolja, mert a vízemelés ilyen talajoknál nagymértékben csökken. Pl. az a vályog, amelyiknek 150—200 millimétert kellene emelnie, a szikesség fokától függően 10—40 mm-re, vagy egyáltalán nem emeli fel a vizet. Vegyük figyelembe, hogy a feltalaj bomlatlan szervesanyag-tartalma a kapilláris vízemelést csökkenti és pl. a homok vályognak megfelelő értéket mutat.

A szikeseknél kérjük a szóda, illetve az összesszó-százalék megállapítását, mert így tudjuk csak megfelelően értékelni a kérdéses talajt és fafajunkat helyesen megválasztani. A szódára számított fenolftalein lúgosság, röviden szóda, 8,5 pH felett jelentkezik számottevő mértékben. Ha a meghatározott érték $0,02—0,04\%$ -nál nagyobb, akkor legtöbbször a finom eloszlású kalciumkarbonáttól származik, ilyenkor a pH is 8,2—8,4 között van és csak mint nagymennyiségű és finomeloszlású $CaCO_3$ -t kell értékelni. Ellenben a $0,04\%$ feletti szóda mindig komoly figyelmet érdemel. Az összes só $\%$ különösen szerkezetes szikeseinkben gyakori. A fokozódó sótartalomnál nemcsak a sók káros hatásával kell számolni, hanem inkább a sókoncentráció növekedésével együttjáró holtvíz-emelkedéssel, és így a vízgazdálkodás leromlásával. Agyagtalajainkban $0,1\%$ alatt, ha más talajhiba nincs, nem nagyjelentőségű, különösen érvényes ez a réti agyagokra.

Az elmondottakból világos, hogy a vizsgálati adatok egymással összefüggnek, hisz pl. a hy , Arany-féle kötöttségi szám és 5^h kapilláris vízemelés is vízgazdálkodási jellemző, tehát egymással ellentétes értéket nem mutathatnak. A hosszú magyarázat helyett az alábbi két általánosan alkalmazott táblázatot közlöm:

1. táblázat

Kémhatás	pH (vízben)	Szénsavas mész $CaCO_3$ %
Nagyon savanyú	4,5 alatt	—
Savanyú	4,5—5,4	—
Gyengén savanyú	5,5—6,6	—
Semleges körüli	6,7—7,4	0 — 1,0
gyengén meszes		5,0
Gyengén lúgos, meszes	7,5—8,4	5 —25
nagyon meszes		25 felett
Lúgos	8,5—9,0	
Nagyon lúgos, nagyon szódás	9,0 felett	

hy%	Arany-féle kötöttségi szám	5 ^h kapilláris vízemelés, mm	Fizikai talajféleség
0,1—1,0	<30	> 300	Homok
1,1—2,0	30—37	300—251	Homokos vályog
2,1—3,5	38—42	250—151	Vályog
3,6—5,0	43—50	150— 76	Agyagos vályog
5,1—6,0	41—60	75— 41	Agyag
>6,0	> 60	40— 0	Nehéz agyag

Az eddig leírtak egy-egy talajrétegre vonatkoztak, azonban a természetben fánk mindig több réteget hasznosítanak. Ezek a rétegek a jellegtelen homok- és öntéstalajok kivételével, egymással fejlődéstani összefüggésben vannak, ami a talajszelvény vizsgálatát is megkönnyíti. *Mindig a rétegeket, illetve szinteket együttesen és összehatásukban, mint talajszelvényt értékeljük, mert csak így lesznek következtetéseink megfelelőek.* A következőkben három talajszelvény laboratóriumi vizsgálatát megjegyzésekkel közlöm, mégpedig homoki, ártéri és sziki területekről, ahol a talajvizsgálatokra leginkább szükség van.

Meszes futóhomok Örkényből. Talajvíz 220 cm-nél, buckaláb.

3. táblázat

Talajmélység, cm	pH vízben	CaCO ₃ %	Humusz %	hy %	Kötöttség	5 ^h kapilláris vízemelés, mm
0— 18	7,5	5,22	0,91	0,28	—	150
18— 34	7,7	9,17	0,34	0,21	—	415
34—110	8,0	16,30	—	0,19	—	480
110—122	7,9	11,16	1,08	0,29	—	455
122—200	8,1	17,93	—	0,16	—	530

Legszembetűnőbb a szelvényen, hogy 110 cm-nél régen feltalaj volt, ami homokborítást kapott és ma eltemetett humuszréteggént található meg. Az elborítás óta újabb jelentős homokmozgás nem volt, ezt mutatja a pH 110 cm-ig emelkedő értéke, de még jobban a CaCO₃ lefelé emelkedő volta. Tehát a mészkilagozódása, bár lassan, de folyamatban van. A 34—110 és 122—200 cm-es rétegek nagy CaCO₃ tartalma már káros. Az agyagtartalom jelentéktelen, ezt mutatja a kötöttség hiánya, a magas kapilláris vízemelés és legjellemzőbben a hy %. Jól érzékelteti a humusz-, kolloidok vízgazdálkodást javító hatását a humuszos rétegek viszonylag nagyobb hy %-a. A kapilláris vízemelése a felső 18 cm-nek feltűnően alacsony, amit a bomlatlan szervesanyag okoz. Az eltemetett feltalaj szerves anyaga már humifikálódott, erre mutat, hogy ennek a rétegnek a kapilláris vízemelése csak jelentéktelenül alacsonyabb a fölötte lévőnél. Első ránézésre megállapíthatjuk, hogy az eltemetett humuszos réteg ellenére talajunk gyenge vízgazdálkodású homok. Értékelhetőbb képet ad a hy összeg (hy talajréteg-vastagság és összegezve). A kapott 40,2 mutatja, hogy igényesebb fafaj telepítésére nem alkalmas, de erősíthető. Javasolható fafajok erdeifenyő és tág hálózatban szürkenyár.

Talajmélység, cm	pH vízben	CaCO ₃ %	Humusz %	Szóda %	hy %	Kötöttség	5 ^h kapilláris vízemelés, mm
0—15	8,1	23,11	3,16	—	2,02	56,5	120
15—31	8,2	29,76	1,19	—	1,84	51,0	220
31—71	8,0	20,04	—	—	1,56	50,0	230
71—89	7,9	18,43	—	—	0,14	—	30
89—134	8,3	37,17	1,88	0,03	1,56	54,0	265
134—178	8,6	28,12	—	0,07	1,96	53,0	180

Az egyes rétegek nincsenek genetikai összefüggésben egymással, amire a humusz és a szóda kivételével minden vizsgálati adatból következtethetünk. A nagy kalciumkarbonát-tartalom szárazságra való hajlamra utal. A 89—134 cm-es réteg szodára számított fenoltalein lúgoságát a finomeloszlású kalciumkarbonát okozza, erre mutat a 8,3 pH is. Ellenben a következő réteg 0,07% szódája, pl. már kizárja a nemesnyarak telepítését. Ebben a szelvényben is a hy⁰/₀-ok mutatják legjobban a szelvény vízgazdálkodását. A 71—89 cm közti durva homok talajhiba és sekély termőrétégűvé teszi a talajt, mert rendkívül gyorsan kiszárad. E réteg kapilláris vízemelése nehéz agyagnak megfelelő adatot mutat, bár agyagkolloid-tartalma majdnem semmi. A feltalaj nagy kötöttségi száma az időszakosan levegőtlen körülmények között kialakuló humusz ragasztó hatásának tudható be. A kötöttségek a hy⁰/₀-hoz és a kapilláris vízemeléshez viszonyítva aránytalanul nagyok, ami az iszapos mechanikai összetételből adódik. A 134—178 cm közti réteg kapilláris vízemelés csökkenését a jelentkező szikesedés okozza. Jól elkülönül a felette levő rétegtől, amelynek kapilláris vízemelése a legmagasabb, bár CaCO₃ okozta fenoltalein lúgoságát adott. A két talajhiba, a durva homokréteg és a 0,07⁰/₀-os szóda kizárja a nemesnyarak telepítési lehetőségét. Amennyiben a terület elöntést nem kap, feketefenyőt és szürkenyárat lehet javasolni, elöntés esetén csak szürkenyárral érdemes erdősíteni.

Püspökladányi savanyú szikes. Űde fekvésben, tavasszal összefutó vízzel.

5. táblázat

Talajmélység, cm	pH vízben	CaCO ₃ %	y ₁	Humusz %	Összes só %	Szóda %	hy %	Kötöttség	5 ^h kapilláris vízemelés, mm
0—20	6,4	—	16,2	3,16	—	—	4,22	49,0	110
20—30	7,2	—	4,4	2,35	0,06	—	4,90	54,0	70
30—80	8,4	—	1,7	1,15	0,11	—	5,26	62,0	25
80—100	8,8	1,25	—	0,76	0,16	0,06	4,52	66,0	—
100—140	8,8	4,51	—	—	0,25	0,12	4,19	58,5	—

A feltalajban a hidrogén uralkodik, mutatja a gyengén savanyú pH és a jelentős y₁, ez egyúttal azt jelenti, hogy mésszel javítható. A meszezés a kedvező vízgazdálkodást és a könnyebb művelhetőséget segítené elő. A kémhatás már 80 cm-től elég magas és már a szóda is megjelenik. 100 cm-től az összessó-tartalom is jelentős. A feltalaj („A“ szint) szóda- és

sómentes, agyagos vályog, a vízemelése még elfogadható. A 30—100 cm közti „B“ szint agyag, amit a *hy* és kötöttség is jól mutat. A „B“ szint végig humusz, mert a nátriummal telített humusz vízben oldódik és így könnyen vándorol. A nagy kolloidtartalommal együttjáró erős duzzadóképeség miatt a vízvezetés rossz és 80 cm-től vízzáróvá válik. Ez a nagyobb mértékű nátriumtelítettségel jár együtt. A talajszelvény *Tury* Elemér erdészeti osztályozása szerint I/III. 100 cm oszt. savanyú mésztelen szikes, ennek megfelelően kocsányos tölgygel kell erdősíteni, melybe 30% fehérvyárt, szilt, amerikai kőrist lehet elegyíteni.

A három példa korántsem elegendő, de mintául szolgálhat a vizsgálatok értékeléséhez. Mint mindenhez, ehhez is gyakorlatra van szükség, amit azonban ügyszeretettel aránylag könnyen el lehet sajátítani. Legcélszerűbb néhány szelvényt állományban ásatni és a talaját megvizsgáltatni. A laboratóriumi adatokkal ismét kimenni a szelvényhez és a helyszínen értékelni, keresve az összefüggést a laboratóriumi adatok, a talaj és az állomány között. Bizonyos, hogy 20—30 talajszelvény ilyen értékelése után minden erdőművelő megszerzi a maga területén a korszerű gazdálkodáshoz feltétlenül szükséges alapismereteket.

A bérezés hatása a fakitermelési munka minőségére*

ABONYI ISTVÁN, az OEF. munkaügyi osztályának vezetője

Az utóbbi években sok szakembernek és felelős vezetőnek okoztak egyre súlyosbodó gondot a fakitermelés minőségi visszaesése, a munkafegyelem leromlása, az előírtnál vastagabb gallyfával való visszaélések, a faválasztékok mérrethiányai stb. és mindinkább elterjedt az a vélemény, hogy ezeknek alapvető oka a rossz bérezés.

A fentiek hatására több kísérleti vágásban „minőségi termelést” végeztek, „minőségi bérezéssel”. Az ott szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy meg lehet javítani a munkaerőkölcsöt és a kész faválasztékok minőségét, továbbá az egész termelő kollektíva — a szakelődától kezdve a vágásvezető erdőszén, a hosszolón át a favágó munkásig — még mindig képes jobb munkát produkálni.

Itt most csak a fakitermelő munkással foglalkozom, illetve a bérezésnek a fakitermelő munkájára gyakorolt hatásával.

A bérezés — vagyis a munkáért fizetendő bér mértékének megállapítása, elszámolása és kifizetése — feltétlenül hatással van a munkásra, a munka végzésére, tehát a munka minőségére is. Kétségtelen, hogy kevesebb pénzért ugyanazt a munkát rosszabbul végzik el. De a bérezés tágabb értelmezésén belül a bérrendszertől is függ a munkavégzés minősége.

Induljunk ki abból, hogy a bérrendszer olyan összefüggések sorozata, amelyből a bér mértékét a végzett munka mennyisége, értéke, a reáfordított energia, vagy idő alapján határozzák meg. Ennek a megjelenési

Megvitatás céljából közli a szerkesztő bizottság.